

HANDREIKING HUISELIJK GEWELD

Deze handreiking is bedoeld als een praktische ondersteuning voor sociaal professionals en adviseurs beleid in het sociaal domein om beter samen te kunnen werken met reformatorische burgers en kerken.

Introductie – Bij huiselijk geweld volg je gewoon de meldcode en werk je met de gebruikelijke methoden. Deze handreiking benoemt extra punten die bij reformatorische gezinnen kunnen spelen, zoals de rol van een wij-cultuur en omgaan met gevoelens van schuld en schaamte. Deze handreiking helpt om de reformatorische context in gezinnen met huiselijk geweld beter te begrijpen, zodat je meer kennis van zaken hebt.

Om misverstanden te voorkomen: reformatorische kerken hebben het standpunt dat geweld écht niet bij een opvoeding hoort. Niet alleen wettelijk, maar ook omdat de bescherming van wie kwetsbaar is, een Bijbelse plicht is.

Specifieke factoren

Bij huiselijk geweld in reformatorische gezinnen kunnen een aantal specifieke factoren een rol spelen:

- Gezinsgrootte kan de draaglast van ouders vergroten, waardoor ouders overbelast kunnen raken.
- In veel Gelderse en Betuwse reformatorische gezinnen is men minder gewend om over gevoelens te praten. Geef daar tijd voor en pas je tempo aan. Dat geldt ook voor het praten over levenservaringen en het gezin van herkomst.
- Ouders hebben vaker dan niet-reformatorische ouders een hoge norm voor het gedrag van de kinderen of de echtgenoten.
- Als scheiden voor echtgenoten en hun context geen optie is in gezinnen met huiselijk geweld, kan dat tot gevolg hebben dat geweld langer doorgaat én verergert.
- De norm in de gereformeerde gezindte is vaker dat kinderen 'in toom gehouden moeten worden'. Een pedagogische tik wordt hierbij regelmatig als normaal gezien.
- Schuld en schaamte krijgen soms een andere lading en worden dan nog sterker gevoeld. Het gaat dan om een gevoel van falen ten opzichte van de gemeenschap en ten opzichte van God of een hoge Bijbelse norm.

Betrekken van mensen uit eigen kring

Het inroepen van pastorale hulp, advies van een kerkenraad of de betrokkenheid van een vertrouwenspersoon is ook bij huiselijk geweld vaak waardevol. Ook gezien de wij-cultuur waar, kort gezegd, sociaal professionals nog meer rekening hebben te houden met het belang van de sociale omgeving, zoals familie en de kerkelijke gemeenschap.

Soms is er twijfel in een gezin dat hulp nodig heeft, of de instelling, sociaal professional of methode wel past bij hun levensbeschouwelijke identiteit. Of het is duidelijk dat het niet helemaal past, maar toch heel nuttig kan zijn. Dan kan het gezin ermee geholpen zijn als het van hun familie of de kerk 'toestemming' of 'goedkeuring' krijgt. Hulp die mogelijk niet matcht met de identiteit is bijvoorbeeld hulp van een niet-reformatorische instelling. Of hulp die de kerkgang of het volgen van catechisatie tijdelijk in de weg kan staan. Of tijdelijke opvang van de kinderen door een niet-reformatorisch pleeggezin of gezinshuis. Als dit soort hulp wel nodig is, kan een ambtsdrager met een zeker gezag spreken.

Het betrekken van mensen uit eigen kring kan een hoge drempel hebben. Schaamte speelt dan een rol.

Houdt er rekening mee dat reformatorische gezagsdragers in het pastoraat niet altijd goede kennis hebben van hulpverlening en soms geneigd zijn hulpvragen vooral als morele vragen te beantwoorden. Mag het wel of mag het niet. Daarmee kunnen hulpvragers of pastورانten soms beklemd raken. Reformatorische hulpverleningsorganisaties zijn juist op dit terrein erg deskundig en kunnen ook meedenken over de vraag of het raadzaam is de kerk of de ambtsdrager er bij te betrekken. Vraag bij twijfel om een collegiaal consult bij organisaties als Agathos, De Vluchtheuvel, Eleos, KOC of Stichting Schuilplaats.

Gevoelens van schaamte en schuld

Hulpvragers uit reformatorische kring ervaren vaker schaamte en schuldgevoel. Deze gevoelens kunnen voor een zekere zwaarte zorgen in de gesprekken. Hoe kun je daarmee omgaan?

- Wat lichtheid en humor toevoegen kán helpen: 'We zitten hier geloof ik allemaal met klotsende oksels. Klopt dat een beetje?'
- Het bespreken van schuld en schaamte kan ook lucht geven: 'Voor welke dingen schaamt jij je eigenlijk?' Het verkennen van die schaamte is vervolgens belangrijk: 'Hoe werkt dat dan, die schaamte?'
- Genade en vergeving zijn belangrijke elementen van het christelijk geloof. Daar is dan ook naar te vragen: 'Ken je ook vergeving?' En het verkennen ervan is belangrijk: 'Wat betekent vergeving voor jou? Hoe gaat dat?'

- Normaliseren is ook voor reformatorische hulpvragers van relativerende waarde. Het helpt om vanuit compassie te werken en het gezin duidelijk te maken dat hun ervaring enerzijds uniek is, maar dat anderzijds elk mens, elk gezin, op z'n eigen manier aan het strijden is: 'Dit is niet wat je had gewild, we lopen allemaal tegen dingen aan die lastig zijn, hè?' 'We zien dat [strijden] vaak niet van elkaar, het gras bij de burens lijkt altijd groener'
- Normaliseren kan ook de vorm krijgen van het uitleggen dat elk mens, elk gezin andere mensen om zich heen nodig heeft en dat openheid er vaak toe leidt dat de ander wil helpen. 'Aan wie zou je het wel durven vertellen?' En: 'Wat kunnen reacties in de gemeente zijn? En hoe zou dat voor jou zijn?' Een andere vraag kan zijn: 'Joh, welke persoon uit de kerk of de kerkenraad zou je het verhaal wel durven te vertellen?'